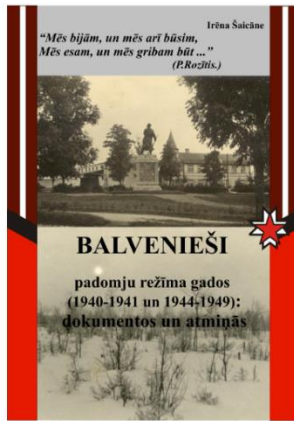

**Veltījums
Balvu pilsētai
77 gados**

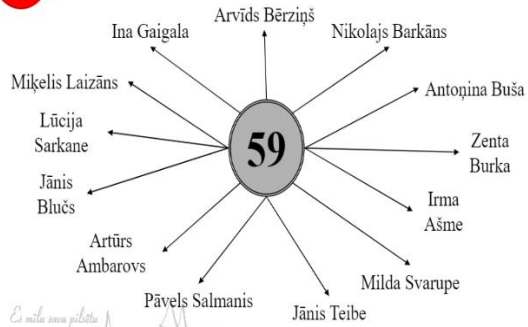

3.grupa: Piemiņas plāksne pie Balvu Valsts ģimnāzijas sienas, atklāta 2017.gada 31.maijā

<http://www.bvg.lv/muzejs/prezentacijas/>

1946. gada 10. aprīļa tiesas procesa noslēgums

13 balvenieši

2.nodala: Balvenieši 1941.gada 14.jūnija deportācijā

Kā var secināt, pētot arhīva materiālus, tad 1941.gada 14.jūnijā no Balviem deportētas, pamatojoties uz dažādiem kompromitējošiem materiāliem, trīs ģimenes- Privku, Lindes un Kleinu ģimenes, kopskaitā 14 iedzīvotāji, no kuriem divi – Dagmāra Groskopa un Irēna Linde mācījās Balvu vidusskolā.

Laikā, kad nevarēja skaļi runāt par 14.jūniju, tomēr klīda nostāsts, ka balvenieši, pieminot izsūtīto ģimenes, ir iestādījuši trīs ozolus netālu no pašreizējā “Narvesen” avīžu kioska. Divi ozoli tur patiešām arī aug!

3.nodala: Jaunatnes nacionālā pretošanās kustība Balvos (1944 – 1949)

3.1. 1946.gada 10.aprīļa tiesas procesa noslēgums

Otrais pasaules karš, kurā uzvarēja PSRS un demokrātiskās Rietumvalstis -SAV, Lielbritānija un Francija – neapšaubāmi ietekmēja iekšējos procesus PSRS, tomēr nemainījās komunistiskā režīma būtība.

Skolu jaunatni oficiāli dēvēja par komunisma cēlāju jauno paaudzi, protams, tikai tad, ja tā bez ierunām pieņēma valsts komunisma ārējo un iekšpolitiku.

Taču daudzi jaunieši okupācijai pretojās, izvirzot mērķi – neatkarīgas demokrātiskas republikas atjaunošana. Tika dibinātas jaunatnes organizācijas, kas bija saistītas ar Latvijas nacionālo partizānu kustību. Nacionālo partizānu komandieris Pēteris Supe (1910 – 1946) 1944.gada beigās izstrādāja statūtus divām nelegālajām organizācijām, kuru darbībā iesaistījās arī Viļakas un Balvu skolu jaunieši. Taču organizāciju darbība tika atklāta, padomju varas pārstāvji arestēja un tiesāja 59 jauniešus, no tiem – 13 bija balvenieši.

Kāpēc “humānā padomju” tiesa viņus apsūdzēja? Kādu sodu jaunieši saņēma par to, ka bija iedrošinājušies nostāties pret totalitāro režīmu?

Krimināllietas materiāli apkopti 10 sējumos. Visi jaunieši apsūdzēti saskaņā ar KPFSR KK 58 -1a p. – par dzimtenes nodevību: iestājušies nelegālajā jaunatnes organizācijā, iesaistījuši organizācijā jaunus biedrus, izgatavojuši un izplatījuši pretvalstiskas lapiņās, ar produktiem apgādājuši radniekus, kas bija nacionālie partizāni, bijuši grupas vadītāji.

Lielākā daļa no tiem 1946.gada 10.aprīlī notiesāti ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem (daži uz 5, daži uz 8), tiesību atņemšanu uz 5 gadiem ar mantas konfiskāciju.

Pēc ieslodzījuma beigām daudzi tūlīt vai vēlāk atgriezās Latvijā, jo nespēja aizmirst savu dzimteni. Taču Balvu vidusskolas angļu valodas skolotājai Irmāi Ašmei nebija lemts atgriezties. Kā liecina viņas krimināllietas materiāli, viņa ieslodzījumā – Irkutskas apgabala Bratskas nometnē - 1948.gada 30.augustā mirusi.

Skolotāja saviem audzēkņiem labi iemācīja ne tikai angļu valodas izrunu un vārdu rakstību, bet ir arī mācījusi dzimtenes mīlestību, patriotismu.

4.nodala: Balvenieši 1949.gada 25.marta deportācijā

4.1. Gaigalu ģimene

No Balvu pilsētas 1949.gada 25.marta deportācijā uz Omskas apgabala Poltavkas rajonu izveda Gaigalu ģimeni (tēvu, māti, trīs bērnus: Hertu, Noru un Uldi, kuri bija Balvu vidusskolas skolēni), kura dzīvoja Balvos, Raiņa ielā 26. Lēmums par izsūtīšanu noformēts kā “bandītu” atbalstītājas Nellijas Gaigalas ģimenei (notiesāta jau 1948.gada 30.septembrī uz 25 gadiem). No šīs ģimenes bez meitas Nellijas jau sodu izcieta arī meitas Ina (tiesa 1946.gada 10.aprīlī) un Vita (tiesa 1948.gada 30.septembrī, piesprieda 25 gadi, 5 gadi nometinājumā).

4.2. Balvu vidusskolas audzēkņi

Balvu vidusskolas skolēnu sarakstā 1948./1949.mācību gadā ir atzīmēti 473 skolēni. Pēdējā ailē, kura atvēlēta piezīmēm, pie Balvu vidusskolas 14 skolēnu vārdiem, uzvārdiem izdarīts ieraksts: izsūtīts uz citu republiku 1949.gada 25.martā.(..)

Var secināt, ka 1949.gada 25.martā izsūtīja 10 ģimeņu bērnus, kuri mācījās Balvu vidusskolā. Tika deportēti 14 skolēni: astoņas meitenes un seši zēni, no kuriem jaunākais mācījās tikai 1.klasē, bet vecākā vidusskolniece – 12.klasē, kurai skolu Latvijā nebija lemts pabeigt.

Lēmumi par ģimeņu izsūtīšanu apstiprināti un pamatoti sešām ģimenēm kā t.s. kulaku ģimenēm, četrām – t.s. nacionālistu ģimenēm.

1949.gada 25.marta deportācija ir cilvēku tiesību pārkāpums tajā ziņā, ka izsūtītajiem pēc atgriešanās konfiscēto īpašumu neatdeva, tā vērtību neatlīdzināja, bet lūgumus par pilnīgu rehabilitāciju noraidīja.

Tikai sīkstā latviešu izturība un spīts ļāva izdzīvot un sākt dzīvi no jauna, sagaidot 80.gadu beigās pilnīgu rehabilitāciju un atņemto īpašumu atgriešanu vai kompensāciju.